

Határozatok Tára

C-524/15. sz. ügy

**Luca Menci
elleni
büntetőeljárás**

(a Tribunale di Bergamo [Olaszország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Hozzáadottérték-adó (héta) – 2006/112/EK irányelv – Az esedékes héa megfizetésének elmulasztása – Szankciók – Ugyanazon tényállás tekintetében közigazgatási szankciót és büntetőjogi szankciót is előíró nemzeti szabályozás – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 50. cikk – *A ne bis in idem* elve – A közigazgatási szankció büntető jellege – Ugyanazon jogsértés fennállása – Az 52. cikk (1) bekezdése – *A ne bis in idem* elvének korlátozásai – Feltételek”

Összefoglaló – A Bíróság ítélete (nagytanács), 2018. március 20.

1. *Az Európai Unió saját forrásai – Az Unió pénzügyi érdekeinek védelme – A csalás és más jogellenes tevékenységek elleni küzdelem – A tagállamokat terhelő, hatékony és visszatartó erejű szankciók alkalmazására vonatkozó kötelezettség – Terjedelem – A hozzáadottérték-adó területén elkövetett bűncselekmények*

(EUMSZ 325. cikk)

2. *Alapvető jogok – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – Hatály – Az uniós jog végrehajtása – A hozzáadottérték-adó beszedésének biztosítására és az adócsalás elleni küzdelemre irányuló közigazgatási és büntetőjogi szankciókat előíró nemzeti szabályozás – Bennfoglaltság*

(EUMSZ 325. cikk; az Európai Unió Alapjogi Chartája, 50. cikk, és 51. cikk, (1) bekezdés; 2006/112 tanácsi irányelv, 2. és 273. cikk)

3. *Alapvető jogok – Az Emberi Jogok Európai Egyezménye – Az uniós jogrend szerves részét nem képező jogforrás*

(EUSZ 6. cikk, (3) bekezdés; az Európai Unió Alapjogi Chartája, 52. cikk, (3) bekezdés)

4. *Alapvető jogok – A ne bis in idem elve – Alkalmazási feltételek – Büntető jellegű eljárások és szankciók halmozása – Értékelési szempontok – A jogsértés belső jog szerinti jogi minősítése, a jogsértés jellege és a kiszabható szankció súlya*

(Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 50. cikk)

5. *Alapvető jogok – A ne bis in idem elve – Alkalmazási feltételek – Ugyanazon jogsértés fennállása – Értékelési szempont – A történeti tényállás azonossága*

(Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 50. cikk)

6. *Alapvető jogok – A ne bis in idem elve – Korlátozás – Büntető jellegű közigazgatási szankció és büntetőjogi szankció halmozását lehetővé tévő nemzeti szabályozás – Megengedhetőség – Feltételek – Korlátozás, amelynek közérdekű célkitűzést kell szolgálnia – Az esedékes héa maradéktalan beszedésének biztosítására irányuló célkitűzés – Bennfoglaltság*

(Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 50. cikk, és 52. cikk, (1) bekezdés)

7. *Alapvető jogok – A ne bis in idem elve – Korlátozás – Büntető jellegű közigazgatási szankció és büntetőjogi szankció halmozását előíró nemzeti szabályozás – Megengedhetőség – Feltételek – Az arányosság elvének tiszteletben tartása – Terjedelem*

(Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 49. cikk, (3) bekezdés, 50. cikk, és 52. cikk, (1) bekezdés)

8. *Alapvető jogok – A ne bis in idem elve – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkében és az Emberi Jogok Európai Egyezménye 7. kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikkében való kimondás – Azonos értelem és hatály – A Charta által biztosított védelmi szint, amely nem sérti az ezen egyezmény által biztosított védelmi szintet*

(Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 50. cikk, 52. cikk, (3) bekezdés, és 53. cikk)

9. *Alapvető jogok – A ne bis in idem elve – Korlátozás – A hozzáadottérték-adó megfizetésének elmulasztása miatt olyan személlyel szemben büntetőeljárás indítását lehetővé tévő nemzeti szabályozás, akit ugyanezen tényállás miatt már büntető jellegű közigazgatási szankcióval sújtottak – Megengedhetőség – Feltételek – A nemzeti bíróság általi vizsgálat*

(Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 50. cikk, és 52. cikk, (1) bekezdés)

1. Lásd a határozat szövegét.

(lásd: 19., 20. pont)

2. Mivel a héa pontos beszedésének biztosítására és az adócsalás elleni küzdelemre irányulnak, a nemzeti adóhatóságok által kiszabott olyan közigazgatási szankciók és a héa területén elkövetett bűncselekmények miatt indított olyan büntetőeljárások, mint amelyekről az alapügyben szó van, a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében a 2006/112 irányelv 2. és 273. cikkének, valamint az EUMSZ 325. cikknek, vagyis az uniós jog végrehajtásának minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 27. pont; 2017. április 5-i Orsi és Baldetti ítélet, C-217/15 és C-350/15, EU:C:2017:264, 16. pont). Ennélfogva tiszteletben kell tartaniuk a Charta 50. cikkében biztosított alapvető jogot.

(lásd: 21. pont)

3. Lásd a határozat szövegét.

(lásd: 22. pont)

4. Az olyan eljárások és szankciók büntető jellegének értékelését illetően, mint amelyek az alapügy tárgyát képezik, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint három kritérium releváns. Az első a jogsértés belső jog szerinti jogi minősítése, a második a jogsértés jellege, a harmadik pedig az érintett személlyel szemben kiszabható szankció súlya (lásd ebben az értelemben: 2012. június 5-i Bonda ítélet, C-489/10, EU:C:2012:319, 37. pont; 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 35. pont).

Mindazonáltal a Charta 50. cikke nem csupán azon eljárásokra és szankciókra alkalmazandó, amelyeket a nemzeti jog „büntető” jellegűnek minősít, hanem – a belső jogi minősítéstől függetlenül – kiterjed mindazon eljárásokra és szankciókra, amelyeket az említett 26. pontban hivatkozott másik két kritérium alapján büntető jellegűnek kell tekinteni.

A második, magára a jogsértés jellegére vonatkozó kritérium kapcsán azt kell megvizsgálni, hogy a szóban forgó szankció célja kifejezetten a megtorlásra irányul-e (lásd: 2012. június 5-i Bonda ítélet, C-489/10, EU:C:2012:319, 39. pont). Ebből az következik, hogy a megtorlásra irányuló szankció a Charta 50. cikke értelmében vett büntető jelleget ölt, és hogy pusztán az, hogy megelőzésre irányuló célt is követ, nem foszthatja meg azt a büntetőjogi szankcióként való minősítéstől. Amint ugyanis a főtanácsnok az indítványának 113. pontjában megjegyezte, a büntetőjogi szankcióik jellegüknél fogva egyaránt szolgálják a jogellenes magatartás megtorlását és megelőzését. Ellenben egy olyan intézkedés, amely csupán az adott jogsértéssel okozott kár megtérítésére korlátozódik, nem ölt büntető jelleget.

(lásd: 26., 30., 31. pont)

5. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az ugyanazon jogsértés fennállásának megítéléséhez a terhelt jogerős felmentését vagy elítélését megalapozó történeti tényállás, azaz az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények vagy magatartások együttesének azonossága minősül releváns szempontnak (lásd analógia útján: 2007. július 18-i Kraaijenbrink ítélet, C-367/05, EU:C:2007:444, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2010. november 16-i Mantello ítélet, C-261/09, EU:C:2010:683, 39. és 40. pont). A Charta 50. cikke tehát tiltja, hogy ugyanazon tényállás alapján különböző eljárásokban több büntető jellegű szankciót szabjanak ki.

Ezenkívül az ugyanazon jogsértés fennállásának megállapítása szempontjából a tényállás nemzeti jog szerinti jogi minősítése vagy a védett jogi tárgy nem releváns, mivel a Charta 50. cikke által nyújtott védelem terjedelme nem változhat tagállamról tagállamra.

(lásd: 35., 36. pont)

6. Ami azt a kérdést illeti, hogy a *ne bis in idem* elvének egy olyan nemzeti jogszabályból eredő korlátozása, mint amelyről az alapügyben szó van, általános érdekű célkitűzéseket szolgál-e, a Bíróság rendelkezésére bocsátott iratokból kitűnik, hogy e szabályozás célja az esedékes héa maradéktalan beszedésének biztosítása. Tekintettel arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata nagy jelentőséget tulajdonít – e cél elérése érdekében – a héával kapcsolatos jogsértések elleni küzdelemnek (lásd ebben az értelemben: 2017. december 5-i M.A.S. és M.B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), az eljárások és a büntető jellegű szankciók halmozása indokolt lehet, ha ezen eljárások és szankciók – az ilyen célkitűzés megvalósítása érdekében – olyan további célokat követnek, amelyek adott esetben a szóban forgó jogsértő magatartás más szempontjaira irányulnak; ennek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

E tekintetben a héával kapcsolatos jogsértések terén jogosnak tűnik, hogy a tagállamok gondoskodjanak egyrészt a héabevallásra és -beszedésre vonatkozó szabályok – akár szándékos, akár nem szándékos – mindennemű megsértésétől való elrettentésről, illetve annak megtorlásáról alkalmasint általánosan jelleggel meghatározott közigazgatási szankciók kiszabása útján, másrészt pedig e szabályok olyan súlyos megsértésétől való elrettentésről, illetve annak megtorlásáról, amelynek társadalomra veszélyessége különösen jelentős, és amely súlyosabb büntetőjogi szankciók kilátásba helyezését indokolja.

(lásd: 44., 45. pont)

7. Az arányosság elvének tiszteletben tartása megköveteli, hogy az olyan nemzeti szabályozásban előírt eljárások és szankciók halmozása, mint amelyről az alapügyben szó van, ne haladja meg az e szabályozás által kitűzött jogszerű célok eléréséhez szükséges mértéket, beleértve, hogy amennyiben több megfelelő intézkedés kínálkozik, a kevésbé korlátozó intézkedéshez kell folyamodni, és az okozott

hátrányok a kitűzött célokhoz képest nem lehetnek aránytalanul nagyok (lásd ebben az értelemben: 2010. február 25-i Müller Fleisch ítélet, C-562/08, EU:C:2010:93, 43. pont; 2010. március 9-i ERG és társai ítélet, C-379/08 és C-380/08, EU:C:2010:127, 86. pont; 2016. október 19-i EL-EM-2001 ítélet, C-501/14, EU:C:2016:777, 37. és 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ítélet 20. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerint a tagállamok szabadon választhatják meg a héából származó bevételek maradéktalan beszedésének biztosítása érdekében alkalmazandó szankciókat. Mivel az uniós jog e téren nem ír elő harmonizációt, a tagállamok jogában áll, hogy olyan rendszert hozzanak létre, amelyben a héával kapcsolatos jogsértések miatt csakis egyszer indítható eljárás, és szabható ki szankció, vagy pedig olyat, amely lehetővé teszi az eljárások és a szankciók halmozását. E körülményekre tekintettel, egy olyan nemzeti szabályozás arányosságát, mint amelyről az alapügyben szó van, nem vonhatja kétségbe önmagában az a tény, hogy az érintett tagállam e halmozás lehetőségét választotta, máskülönben ez megfosztaná a tagállamot a választás szabadságától.

Ami a feltétlenül szükséges mértéket illeti, egy olyan nemzeti szabályozásnak, mint amelyről az alapügyben szó van, először is világos és pontos szabályokat kell előírnia, amelyek lehetővé teszik a jogalany számára, hogy előre lássa, mely cselekedetek és mulasztások vonhatják maguk után az eljárások és a szankciók ilyen halmozását.

Továbbá az olyan nemzeti szabályozásnak, mint amelyről az alapügyben szó van, biztosítania kell, hogy az ilyen halmozással az érintett személyre háruló terhek a jelen ítélet 46. pontjában említett cél eléréséhez feltétlenül szükséges mértékre korlátozódjanak.

Ami egyrészt a büntető jellegű eljárások halmozását illeti, amelyeket – amint az az ügyiratokból kitűnik – egymástól függetlenül folytatnak le, az előző pontban hivatkozott követelmény magában foglalja az olyan szabályok létét, amelyek biztosítják annak összehangolását, hogy az érintett személyre e halmozás miatt háruló többletterhek a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódjon.

Másrészt, a büntető jellegű szankciók halmozására olyan szabályoknak kell vonatkozniuk, amelyek lehetővé teszik annak biztosítását, hogy a kiszabott szankciók összességének súlya megfeleljen az adott jogsértés súlyának, hiszen ez a követelmény nem csupán a Charta 52. cikkének (1) bekezdéséből, hanem a Charta 49. cikkének (3) bekezdésében rögzített, a büntetések arányosságának elvéből is következik. E szabályoknak elő kell írniuk, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok egy második szankció kiszabásakor kötelesek gondoskodni arról, hogy a kiszabott szankciók összességének súlya ne haladja meg a megállapított jogsértés súlyát.

(lásd: 46., 47., 49., 52., 53., 55. pont)

8. Lásd a határozat szövegét.

(lásd: 60–62. pont)

9. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a hozzáadottérték-adó törvényi határidőn belül történő megfizetésének elmulasztása miatt büntetőeljárás indítható egy olyan személlyel szemben, akit ugyanezen tényállás miatt már jogerősen az ezen 50. cikk értelmében vett büntető jellegű közigazgatási szankcióval sújtottak, feltéve hogy ez a szabályozás:

- olyan, az eljárások és szankciók ilyen halmozásának igazolására alkalmas, általános érdekű célkitűzést szolgál, mégpedig a hozzáadottérték-adóval kapcsolatos jogsértések elleni küzdelmet, amelynek keretében ezek az eljárások és szankciók további célokat követnek,
- olyan szabályokat tartalmaz, amelyek biztosítják annak összehangolását, hogy az eljárások halmozása miatt az érintett személyre háruló többletteleher a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódjon, és
- olyan szabályokat ír elő, amelyek lehetővé teszik annak biztosítását, hogy a kiszabott szankciók összességének súlya az elkövetett jogsértés súlyához mérten a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódjon.

A nemzeti bíróság feladata, hogy az alapügy valamennyi körülményét figyelembe véve meggyőződjön arról, hogy az adott ügyben az érintett személyre az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás alkalmazása és az eljárások, illetve a szankciók e szabályozás által engedélyezett halmozása miatt ténylegesen háruló többletteleher az elkövetett jogsértés súlyához képest ne legyen eltúlzott.

(lásd: 63., 64. pont, a rendelkező rész 1. és 2. pontja)